

ارائه مدل اثر انواع سبک های تصمیم گیری بر مدیریت سود مبتنی بر سناریو با در نظر گرفتن پنج عامل شخصیتی نئو در مدیران مالی

منوچهر آراوند^۱

زهره حاجیهها^۲*

حمیدرضا کردلویی^۳

محمدحامد خان محمدی^۴

طاهره محمودیان دستنایی^۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۱۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۲۳

چکیده

در ادبیات حسابداری رویکرد تصمیم گیری به عنوان نظریه ای مسلط در حسابداری به تبیین نظریه شرکت می پردازد. هدف از پژوهش حاضر، ارائه مدل اثر انواع سبک های تصمیم گیری بر مدیریت سود مبتنی بر سناریو با در نظر گرفتن پنج عامل شخصیتی در مدیران مالی بوده است. روش پژوهش توصیفی همبستگی است. سبک های تصمیم گیری به عنوان متغیر مستقل و مدیریت سود متغیر وابسته می باشد و پنج عامل شخصیتی نئو به عنوان متغیر تعدیلگر است. جامعه آماری شامل کلیه مدیران مالی شرکت های عضو بورس و اوراق بهادار تهران در سال ۱۴۰۰ می باشد تعداد کل شرکت ها ۵۴۰ شرکت است که در نهایت ۱۲۰ شرکت به عنوان نمونه و بعد از غربالگری (حذف سیستماتیک) انتخاب شدند. برای سنجش مدیریت سود بر اساس پژوهش کلیمن و هنینگ (۲۰۰۰) ابتدا سناریو طراحی شد و سپس نمرات استخراج شده از سناریو به عنوان نمره مدیریت سود در نظر گرفته شد. ابزار مورد استفاده شامل پرسشنامه سبک های عمومی تصمیم گیری اسکات و بروس و پرسشنامه پنج عاملی نئو می باشد. برای تحلیل نتایج از مدل ساختاری با نرم افزار *Smartpls* استفاده شد. نتایج نشان داد ۴۵/۷ درصد از تغییرات مربوط به مدیریت سود سناریو توسط سبک های تصمیم گیری در تعامل با ویژگی شخصیتی برونگرایی، ۵۱/۴ درصد در تعامل با ویژگی انعطاف پذیری، ۴۲/۲ درصد در تعامل با ویژگی سازگاری، ۴۶/۶ درصد در تعامل با ویژگی وظیفه شناسی و ۴۶/۸ درصد توسط در تعامل با ویژگی شخصیتی روانرنجوری تبیین می شود. و با توجه به اهمیت ویژگی های شخصیتی در شیوه تصمیم گیری مدیران اجرای آزمون های شخصیتی در زمان گزینش مدیران می تواند از ضروری ترین بخش های جذب و گزینش نیروی انسانی باشد.

کلید واژه ها: مدیریت سود مبتنی بر سناریو، سبک های تصمیم گیری، پنج عامل شخصیتی نئو، مدیران مالی.

۱. دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بین المللی کیش، کیش، ایران. aravand2000@yahoo.com

۲. گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شرق تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول). zhajiha@qdiau.ac.ir

۳. گروه حسابداری و مالی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسلامشهر، اسلامشهر، ایران. hamidreza.kordlouie@mmail.com

۴. گروه حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران. dr.khanmohammadi@yahoo.com

۵. گروه روانشناسی، واحد بهشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بهشهر، ایران. ta.md1360@iaui.ac.ir

۱- مقدمه

پیشبرد اهداف سازمانی دارد؛ اما گاهی اوقات مدیران در وضعیت‌هایی قرار می‌گیرند که تصمیم‌هایشان به نفع سهامداران شرکت نبوده و باعث مخدوش شدن گزارش‌های مالی می‌شوند در واقع مدیریت سود زمانی رخ می‌دهد که مدیران قضاوت خویش را در گزارشگری مالی و در نحوه ثبت و گزارش‌های مالی به صورتی وارد نمایند که تغییر در محتوای گزارش‌های مالی، برخی از سهامداران را نسبت به عملکرد اقتصادی شرکت گمراه نماید (لی و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۶). از سوی دیگر با توجه به تئوری نمایندگی مدیران می‌توانند از انگیزه لازم برای دستکاری سود به منظور حداکثر کردن منافع خود برخوردار باشند. مدیریت سود، برآیند درجه‌ای از قابلیت انعطاف و اعمال نظری است که مدیران در گزارشگری خود دارند (هاشمی بهرمان و پور زمانی، ۱۳۹۹). از سوی دیگر سود به عنوان یکی از مهم‌ترین شاخص‌های حسابداری است که همواره برای مقاصد مختلف نظیر ارزیابی سهام و عملکرد مدیریت شرکت‌ها و مواردی از این قبیل، بویژه توسط استفاده کنندگان در ایران مورد توجه بوده است تا چند سال اخیر، اغلب تحقیقاتی که در زمینه تأثیر سود حسابداری بر قیمت یا بازده سهام صورت گرفته، برای مدیریت سود اهمیت چندانی قائل نشده‌اند. اما در سال‌های اخیر ورشکستگی شرکت‌های عظیم، و عدم آگاهی قبلی استفاده کنندگان از این موضوع، منجر به این مورد شد که محققان و تحلیل گران مالی تاکید و اهداف خویش را بر کیفیت به جای رقم سود ارائه شده و همچنین شناسایی راه‌های بررسی مدیریت سود معطوف دارند. با توجه به اهمیت سود در بازار سرمایه و مشکلات همراه با آن بخصوص مشکلات به وجود آمده در

تصمیم‌گیری یکی از محوری‌ترین فرایندها در سازمان محسوب شده (دمیرکن و همکاران^۱، ۲۰۲۰) و به عنوان وظیفه اصلی مدیران تمامی سطوح مطرح می‌باشد، به نحوی که برخی صاحب‌نظران معتقدند «تمام مدیریت تصمیم‌گیری است» (پاملا^۲، ۱۹۹۶). کونتز در این رابطه معتقد است وجود طرح، برنامه، سیاست و خط مشی منوط به وجود تصمیم‌گیری است. او همچنین عقیده دارد که مدیر معمولاً وظیفه اصلی خود را تصمیم‌گیری می‌داند، زیرا همیشه باید به این فکر باشد که چه راهی را برگزیند، چه کاری انجام دهد، وظایف را چگونه بین افراد تقسیم کند و اینکه چه کاری را، چه کسی، در چه موقع، کجا و چگونه انجام دهد؟ (علیزاده، سلطانی و همکاران، ۲۰۲۰). با توجه به مهم بودن و حیاتی بودن بخش تصمیم‌گیری در سیستم‌های حسابداری، اما برخی افراد نسبت به دیگران در تصمیم‌گیری موفق‌ترند (تالاکدر و همکاران^۳، ۲۰۱۸). درک این حقیقت در بیست سال گذشته، توجه قابل ملاحظه‌ای نسبت به متغیرهای مؤثر بر تصمیمات افراد به خود جلب کرده است (لیبی، پرول و همکاران^۴، ۲۰۱۹). این متغیرها در طیفی از متغیرهای فیزیولوژیکی (میزراک، بوفارد، لیبی و همکاران^۵، ۲۰۲۱) تا متغیرهای روان‌شناختی (تیبورسکی^۶، ۲۰۱۷، هاپوب^۷، ۲۰۲۰، نازارو^۸، ۲۰۲۱) قرار دارند. توجه به تفاوت‌های فردی بر مبنای مدل رابطه متقابل ویژگی‌های موضوع مورد تصمیم‌گیری و ویژگی‌های فردی تصمیم‌گیرنده، باعث شکل‌گیری رفتار تصمیم‌گیری شده است (اسکالدت و همکاران^۹، ۲۰۱۷، گاتی و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۹). در واقع تصمیم‌های مدیران سازمان و تفکرات آن‌ها نقشی سرنوشت‌ساز در

1. Demirkan, I., Demirkan, S., & Kiessling, T. S.

2. Pamela

3. Talukdar, T., Román, F. J., Operskalski, J. T., Zwilling, C. E., & Barbey, A. K.

4. Libby, T., Proell, C. A., & Smith, S. D.

5. Mizrak, E., Bouffard, N. R., Libby, L. A., Boorman, E. D., & Ranganath, C.

6. Tyburski, E.

7. Hapov, A. C.

8. Nazarov, A. S.

9. Schuldt, J. P., Chabris, C. F., Woolley, A. W., & Hackman, J. R.

10. Gati, I., Levin, N., & Landman-Tal, S.

11. Li, S., Nwaeze, E., & Yin, J

زمینه گزارشگری متقلبانه در بازار سرمایه ایران، مسئله این پژوهش چگونگی درک میزان مدیریت سود در قبال ابعاد سبک های تصمیم گیری است. طبق پژوهش های انجام شده عوامل زیادی بر مدیریت سود اثر گذار است، تمرکز بیشتر تحقیقات بر بازار سرمایه و عوامل اقتصادی بوده است و کمتر پژوهشی به سبک تصمیم گیری و ویژگی های شخصی افرادی که مدیریت سود می کنند پرداخته است. هدف این پژوهش سه بعدی است: اول، بررسی رابطه بین سبک های تصمیم گیری و مدیریت سود (سناریو) و دوم، بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی و مدیریت سود (سناریو) و سوم، بررسی رابطه بین سبک های تصمیم گیری و مدیریت سود (سناریو) با در نظر گرفتن ویژگی های شخصیتی نئو می باشد. در این پژوهش سبک های تصمیم گیری به عنوان متغیر مستقل و مدیریت سود (سناریو) به عنوان متغیر وابسته می باشد. همچنین ویژگی های شخصیتی نئو به عنوان متغیر تعدیل گر در نظر گرفته شد. عوامل شخصیتی مدیران می تواند بر فرایند عملکرد آنها اثر گذار باشد، اما تا کنون پژوهشی که به نقش ابعاد سبک های تصمیم گیری با واسطه گری ویژگی های شخصیتی نئو بپردازد انجام نشده است و هدف از انجام این پژوهش پر کردن خلاء های موجود در سایر پژوهش ها و شناخت بهتر عوامل تاثیر گذار بر مدیریت سود است.

مدیریت اقلام تعهدی به واسطه ی تغییرات دربرآورد و رویه های حسابداری. همچنین آن ها بیان داشتند که مخارج مدیریت سود برای این روش ها متفاوت است به طوری که برای شرکت مدیریت سود واقعی پرهزینه تر در نظر گرفته شده است. اما نتایج تحقیقات گراهام و همکاران^۱ (۲۰۰۵) بیان می دارد که مدیران خواهان مدیریت سود واقعی هستند تا مدیریت اقلام تعهدی. در مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی، مدیران با استفاده از دستکاری اقلام تعهدی مبلغ سود را به دلخواه تغییر می دهند. در این روش مدیریت بدون اینکه یک فعالیت تجاری انجام داده باشد و فقط از طریق تغییر در روش یا برآورد و تأثیر بر اقلام تعهدی، مبالغ سود را تغییر می دهد. (گراهام و همکاران، ۲۰۰۵ به نقل از منصور زارع، ۱۳۹۶) اقلام تعهدی به دو قسمت اختیاری و غیراختیاری تقسیم می شوند. آن دسته از اقلام تعهدی که تحت کنترل مدیریت می باشند، اقلام تعهدی اختیاری نام دارند و دستکاری آنها توسط مدیران می تواند به سادگی صورت پذیرد و آن بخش از اقلام تعهدی که تغییرات آنها در اختیار مدیر نیست و در چرخ عادی عملیات واحد تجاری تغییر می نماید اقلام تعهدی غیراختیاری نامیده می شود. در خصوص دلایل مدیریت سود فرضیه های متفاوتی ذکر شده است که عبارتند از: فرضیه مکانیکی^۲: این فرضیه در دهه ۱۹۶۰ مطرح شده است. در فرضیه مکانیکی تصریح می شود که بین سود خالص و قیمت سهام یک رابطه مکانیکی (ابزاری) وجود دارد به این معنی که تغییر در سود حسابداری قطعاً بر قیمت سهام تأثیر خواهد داشت حتی اگر این تغییر در سود، تغییر در جریان نقد ورودی به همراه نداشته باشد. فرضیه بازار کارا^۳: فرضیه بازار کارا مطرح می کند که بازارهای سرمایه در برابر اطلاعاتی که به آگاهی همه مردم رسانده می شود به نحو کارا و بی طرفانه واکنش نشان می دهند و قیمت های بازار تمام اطلاعات در دسترس را بطور کامل منعکس می کنند. فرضیه اثباتی^۴: تئوری اثباتی حسابداری که توسط واتز و زیمرمن مطرح شده بر پایه دیدگاه اقتصادی است. فرض این تئوری این است که تأمین منافع شخصی منشأ تمامی فعالیت ها و اقدامات است و همه افراد به دنبال منفعت شخصی خود

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

۲-۱- مدیریت سود

مدیریت سود می تواند از نظر اهداف به دو دیدگاه مدیریت سود کارا و مدیریت سود فرصت طلبانه تقسیم گردد. در حالت مدیریت سود کارا هدف مدیران تأمین منافع سهامداران است در حالی که در حالت مدیریت سود فرصت طلبانه تقسیم هدف مدیریت کسب منافع شخصی است (بنی مهد و همکاران، ۱۳۹۵، ۴۰۹). محققان شیوه های اندازه گیری مدیریت سود را به سه طبقه ی گسترده تقسیم کرده اند: اندازه گیری مدیریت سود بر اساس سناریو، مدیریت سود واقعی (برای مثال تحت تأثیر قراردادن جریان های نقدی) و

³. Mechanistic Hypothesis

⁴. Positive Theory

1 Graham et al

2. Mechanistic Hypothesis

گیرنده در هنگام مواجهه با شرایط تصمیم گیری می‌باشد (اولیورا، ۲۰۰۷). به عبارتی در این سبک تصمیم گیری مساله رخ داده بطور دقیق قابل تعریف بوده و فرد تصمیم گیرنده از یک فرایند ثابت و کاملاً مشخص جهت انتخاب و اجراء بهترین راهحل و دستیابی به اهداف پیروی می‌کند (فلوپ و همکاران، ۲۰۰۶). افرادی که از سبک عقلایی برخوردارند تصمیمات خود را براساس جستجو و تجزیه و تحلیل کامل و همه جانبه تمامی اطلاعات موجود هم از منابع درونی و هم از منابع بیرونی قرار می‌دهند (سینگه، ۲۰۰۴).

سبک تصمیم گیری شهودی: تصمیم گیری شهودی فرآیندی ناخود آگاه است که در سایه تجربه‌های استنتاج شده به دست می‌آید (رایینز، ۱۳۸۵). در این شیوه تصمیم گیری فرد تصمیم گیرنده منطق روشنی در رابطه با درست بودن تصمیم خود ندارد، بلکه با تکیه بر بینش و فراست درونی خود آن چیزی را که فکر می‌کند درست است انجام می‌دهد (پاتون، ۲۰۰۳). افرادی که از سبک تصمیم گیری شهودی برخوردارند کاملاً تجزیه و تحلیل بخردانسه مساله را رد نمی‌کنند، بلکه معتقدند در برخی شرایط نظیر هنگام مواجهه با یک بحران، در شرایط عدم اطمینان و زمانیکه با حجم عظیمی از اطلاعات پردازش نشده مواجه می‌شوند و در شرایطی که به علت ماهیت پیچیده مساله و بحرانی بودن شرایط امکان جمع آوری تمامی اطلاعات موجود پیرامون موضوع تصمیم گیری و بررسی دقیق و سیستماتیک این اطلاعات وجود ندارد، شهود و فراست درونی به کمک افراد آمده و در انتخاب تصمیم مناسب می‌تواند نقش مهمی را ایفا کند. سه منبع مهم شهود و بینش درونی در این سبک تصمیم گیری عبارت‌اند از (اسپیکر، ۲۰۰۵).

سبک تصمیم گیری وابستگی: این سبک بیانگر عدم استقلال فکری و عملی تصمیم گیرنده و تکیه بر حمایت‌ها و راهنمایی‌های دیگران در هنگام اتخاذ تصمیم است (پارکر و همکاران، ۲۰۰۷). مدیرانی که از سبک

هستند و با فعالیت بر ثروت خود می‌افزایند. فرضیه طرح پاداش^۱: اگر میزان پاداش‌هایی که به مدیران داده می‌شود بر مبنای سود خالص و درآمد عملکرد شرکت باشد مدیر تلاش می‌نماید عملکرد شرکت را هرچه بیشتر بهبود بخشد و به این ترتیب خود نیز منتفع گردد. اما از طرف دیگر، پرداخت پاداش براساس عملکرد می‌تواند انگیزه مشخصی در مدیران ایجاد می‌کند که برای افزایش منافع خود، سود شرکت را دستکاری نمایند. فرضیه قرار بدهی^۲: مطابق با فرضیه قرار بدهی اگر واحد تجاری برای دریافت وام قراردادی مبتنی بر ارقام حسابداری تنظیم نماید در این صورت اعتباردهنده محدودیت‌هایی را برای وام گیرنده معین می‌کند. فرضیه هزینه‌های سیاسی^۳: فرضیه هزینه‌های سیاسی پیش بینی می‌کند که اگر واحدهای تجاری با هزینه‌های سیاسی بیشتری روبرو شوند احتمال بیشتری وجود دارد که مدیران از رویه‌های حسابداری استفاده نمایند که سود را کمتر گزارش می‌کنند.

۲-۲- سبک های تصمیم گیری

سبک تصمیم گیری افراد بیانگر الگوی عاداتی است که آن‌ها در هنگام تصمیم گیری مورد استفاده قرار می‌دهند. به عبارت دیگر سبک تصمیم گیری هر فرد رویکرد شخصیتی او در درک و واکنش به وظیفه تصمیم گیری خود است (دبری و همکاران، ۲۰۱۳). در نتیجه علاوه بر عوامل سازمانی و محیطی اثر گذار بر سبک تصمیم گیری مدیران، تفاوت ویژگی‌های شخصیتی نیز باعث می‌شود که مدیران نسبت به موقعیت‌های تصمیم گیری به نحو متفاوت رفتار کنند و در نتیجه سبک تصمیم گیری آن‌ها با یکدیگر متفاوت باشد. پنج سبک تصمیم گیری زیر توسط اسکات و بروس به عنوان سبک‌های عمومی تصمیم گیری ارائه شده‌اند:

سبک تصمیم گیری عقلایی: این سبک بیانگر تمایل تصمیم گیرنده به شناسایی تمامی راهکارهای ممکن، ارزیابی نتایج هر راهکار از تمامی جنبه‌های مختلف و در نهایت انتخاب راهکار بهینه و مطلوب توسط تصمیم

⁴ . Dewberry, C., Juanchich, M., & Narendran, S.

⁵ . Oliveira

⁶ . Parker, A. M., De Bruin, W. B., & Fischhoff, B.

¹ . The bonus plan hypothesis

² . The debt covenant hypothesis

³ . The political cost hypothesis

موقعیت‌های مختلف تأثیر می‌گذارد» (یالچ، ریکمن و همکاران^۲، ۲۰۲۰). هافستد و همکاران (۲۰۱۰) نحوه تفکر، احساس و رفتار احتمالی افراد را با یک کامپیوتر که برنامه ریزی شده بود مقایسه نمودند و تفاوت بین ذات انسان، فرهنگ و ویژگی‌های شخصی را دریافتند. این محققین با ارائه یک هرم، سه سطح برنامه ریزی ذهنی را نمایش می‌دهند. آنها معتقدند برنامه ریزی ذهنی تحت تأثیر ۳ عامل ذات انسان^۳، فرهنگ^۴ و شخصیت^۵ است و قضاوت و تصمیم گیری نیز به عنوان یک کارکرد ذهنی تحت تأثیر این سه عامل می‌باشد. همانطور که هرم هافستد و همکاران نشان می‌دهد شخصیت افراد در نوک این هرم قرار دارد و می‌تواند به ارث برسد و یا یاد گرفته شود. به عبارت دیگر، ویژگی‌های فردی می‌تواند تحت تأثیر ژنتیک و همچنین محیط باشد (به نقل از والمزلی و همکاران^۶، ۲۰۱۳).

مک کری و کاستا^۷ (۱۹۹۰) در نظریه خود ۵ ویژگی شخصیت را به صورت زیر معرفی کرده‌اند:

روانرنجورخویی^۸: به سازگاری، ثبات عاطفی فرد، ناسازگاری و روان نژندی مربوط است. داشتن احساسات منفی همچون ترس، غم، برانگیختگی، خشم، احساس گناه، احساس کلافگی دائمی و فراگیر مبنای این مقیاس را تشکیل می‌دهند.

برون گرایی^۹: برون‌نگراها افرادی اجتماعی هستند اما اجتماعی بودن فقط یکی از ویژگی‌های این افراد است. افزون بر این آنان در عمل قاطع، فعال و حراف یا اهل گفتگو هستند. این افراد هیجان و تحرک را دوست دارند و برآنند که به موفقیت در آینده امیدوار باشند. مقیاس برون‌گرایی نشان‌دهنده علاقه افراد به توسعه صنعت و کار خود است.

انعطاف پذیری^{۱۰}: (گشودگی نسبت به تجربه) عناصر تشکیل دهنده گشودگی نسبت به تجربه، تصورات فعال، حساسیت به زیبایی، توجه به تجربه‌های عاطفی درونی و داوری مستقل می‌باشد. افراد باز انسان‌هایی هستند که در

تصمیم‌گیری وابستگی برخوردارند در هنگام مواجه شدن با یک مشکل یا فرصت نیازمند این هستند که حتماً فردی در کنار آن‌ها باشد تا کاملاً مطابق گفته‌های او عمل کنند. چنین افرادی به جای اینکه در هنگام اتخاذ تصمیمات مهم با دیگران مشورت نموده و در نهایت تصمیم نهایی را خودشان انتخاب کنند، کاملاً متکی و وابسته به دیدگاه‌های سایر افراد عمل می‌کنند.

سبک تصمیم‌گیری اجتنابی: افرادی که از سبک تصمیم‌گیری اجتنابی برخوردارند در هنگام مواجه با مساله (مشکل یا فرصت) تا آنجا که امکانپذیر باشد تصمیم‌گیری را به تعویق انداخته و از هرگونه واکنش نسبت به مساله رخ داده طفره می‌روند (پارکر و همکاران، ۲۰۰۷) بنابراین سبک تصمیم‌گیری اجتنابی را می‌توان تلاش و تمایل فرد تصمیم‌گیرنده به اجتناب از اتخاذ هرگونه تصمیم و تا حد امکان دوری از موقعیت‌های تصمیم‌گیری تعریف نمود (دبری و همکاران، ۲۰۱۳).

سبک تصمیم‌گیری آنی: سبک تصمیم‌گیری آنی بیانگر احساس اضطراب تصمیم‌گیرنده و تمایل وی به اخذ تصمیم نهایی در کوتاه‌ترین و سریع‌ترین زمان ممکن است (دبری و همکاران، ۲۰۱۳). به عبارت دیگر مدیرانی که از سبک تصمیم‌گیری آنی برخوردارند در هنگام مواجه شدن با موقعیت تصمیم‌گیری بلافاصله و بی درنگ تصمیم اصلی خود را اتخاذ می‌کنند.

۲-۳- ویژگی‌های شخصیتی

یکی از جنبه‌های دیدگاه رفتاری این است که در بررسی مدیریت سود به ویژگی‌های فردی و شخصیتی افراد به عنوان عوامل اثرگذار بر فرایند قضاوت و تصمیم‌گیری حرفه‌ای توجه می‌شود. ریکمن^۱ شخصیت را این گونه تعریف می‌کند «مجموعه پویا و سازمان یافته از مشخصه‌های فردی یک شخص که منحصراً بر شناخت، انگیزه‌ها و رفتارهای فرد در

⁶. Walmsley, P. T., & Sackett, P. R.

⁷. McCrae, R. R., & Costa Jr, P. T.

⁸. Neuroticism

⁹. Extroversion

¹⁰. Openness to experience

¹. Ryckman

². Yalch, M. M., Rickman, S. R., Good, E. W., & Levendosky, A. A.

³. Human nature

⁴. Culture

⁵. Personality

خواجهوی و همکاران (۱۳۹۰) در مطالعه ای به بررسی رابطه مدیریت سود و مسئولیت پذیری اجتماعی ۱۱۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به این نتیجه رسیدند که حدود ۱۶٪ از تغییرات مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت‌ها به طور معکوس تحت تأثیر مدیریت سود و منابع مالی است.

پوریوسف و مسیح آبادی (۱۳۸۷) در پژوهشی تأثیر متغیرهای روان شناختی در فرایند تصمیم گیری را مورد بررسی قرار دادند. شواهد قابل اتکایی در خصوص تأثیر متغیرهای روان شناختی بر فرایند تصمیم گیری موجود است. در این مقاله فرایند تصمیم گیری، ماهیت تصمیمات حسابداری و حسابرسی، کاربرد تفاوت‌های فردی در حسابداری و حسابرسی، ابعاد رفتاری و اطلاعات حسابداری و اهم نظریه‌های مطرح شده را به بحث گذارده شده است.

گمبت و گیس برت^۴ (۲۰۱۹) در پژوهشی در خصوص سبک‌های تصمیم گیری و ویژگی‌های شخصیتی برای ۳۶۲ سرمایه گذار به این نتایج دست یافتند افراد مضطرب تمایل بیشتری به پس انداز دارند و از سرمایه گذاری اجتناب می‌کنند در حالی که افراد برونگرا و مستقل و افراد دارای قدرت خود کنترلی بالا میزان بالاتری سرمایه گذاری می‌کنند. همچنین سبک تصمیم گیری اجتنابی اضطراب در تصمیم گیری را افزایش می‌دهد (گیمت و گیس برت، ۲۰۱۹).

فیلیز و همکاران^۵ (۲۰۱۷) پژوهشی با عنوان شخصیت و تصمیم گیری در مدیریت بر مبنای مدل پنج عاملی شخصیت و مبتنی بر دیدگاه فرهنگی به انجام رسانیدند. این مطالعه با استفاده از یک نظرسنجی مقطعی از ۲۵۴ فرماندار منطقه ترکیه، تأثیر شخصیت بر تصمیم‌گیری در میان مدیران دولتی را ارزیابی کرده است. ابزار مورد استفاده مدل پنج عاملی شخصیت و پرسشنامه تصمیم گیری است. یافته‌ها نشان داد، گشودگی، وظیفه‌شناسی و برون‌گرایی به ترتیب در تحلیل موضوعات، وظایف و زمینه‌های تصمیم‌گیری مهم هستند، همچنین نشان داده شد فرهنگ

باروری تجربه‌های درونی و دنیای پیرامون کنجکاو بوده و زندگی آن‌ها سرشار از تجربه است. این افراد طالب لذت بردن از نظریه‌های جدید و ارزش‌های غیرمتعارف هستند و در مقایسه با افراد، «بسته» احساسات مثبت و منفی بیشتری دارند.

توافق^۱ (سازگاری): توافق همانند برونگرایی، شاخص توافق، بر گرایش‌های ارتباط بین فردی تأکید دارد. فرد موافق اساساً نودوست است، بادیگران احساس همدردی می‌کند، و مشتاق به کمک به آنان است. او اعتقاد دارد که دیگران نیز با وی همین رابطه را دارند. در مقایسه، شخص ناموافق یا مخالف، خود محور بوده و به قصد و نیت دیگران مظلون است و بیشتر اهل رقابت است تا همکاری.

باوجدان بودن^۲ (وظیفه شناسی): باوجدان بودن کنترل خویشتن به فرایند فعال طراحی، سازماندهی و اجرای وظایف گفته می‌شود و تفاوت‌های فردی در این زمینه، مبنای شاخص وجدانی بودن است. به طور خلاصه، دو ویژگی عمده توانایی کنترل تکانه‌ها و تمایلات و به کارگیری طرح و برنامه در رفتار، برای رسیدن به اهداف مورد بررسی، در شاخص وظیفه شناسی قرار می‌گیرند (به نقل از گروسی فرشی، ۱۳۸۰).

۲-۴ پیشینه پژوهش

دیویدسون و همکاران^۳ (۱۹۹۵). شخصیت‌های دانشجویان حسابداری و حسابداران عمومی پیامدهای مربوط به مربیان حسابداری و حرفه ای را مورد بررسی قرار دادند. در این مطالعه شخصیت‌های دانشجویان ارشد حسابداری را با حسابداران عمومی با استفاده از ابزار شخصیتی دقیق، ۱۶ عاملی مقایسه گردید. یافته‌ها حاکی از تفاوت‌های معنادار بین دو گروه از نظر ویژگی‌های شخصیتی وجود دارد. پیامدهای این یافته‌ها برای مربیان حسابداری در مورد تأکید برنامه درسی، محتوا و مشاوره دانشجویان، همراه با پیامدهای احتمالی برای این حرفه مورد بحث قرار گرفته است.

⁴. Gambetti, E., & Giusberti, F.

⁵. Filiz, E., & Battaglio Jr, R. P.

¹. Agreeableness

². conscientiousness

³. Davidson, R. A., & Etherington, L. D.

۴- روش شناسی پژوهش

هدف این تحقیق تبیین رابطه مدیریت سود با سبک های تصمیم گیری با تأکید بر ویژگی های شخصیتی نئو مدیران مالی است. روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از بعد روش توصیفی همبستگی است. جامعه آماری شامل جامعه آماری شامل مدیران مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس و اوراق بهادار تهران در سال ۱۴۰۰ می باشد. تعداد کل شرکت ها ۵۴۰ بوده است. نمونه گیری از طریق جدول مورگان و فرمول کوکران ۱۲۰ نفر محاسبه شد و به روش تصادفی ساده نمونه مورد نظر انتخاب شد. برای جمع آوری اطلاعات مورد نیاز و سنجش متغیرهای تحقیق، از سه ابزار بسته پاسخ استفاده شد. برای سنجش مدیریت سود از سناریو استفاده شد. سناریو این پژوهش مطابق با سناریوهای طراحی شده توسط کلیکمن و هنینگ (۲۰۰۰) است. البته در آن ها با توجه به شرایط بومی، تغییراتی صورت گرفته و کوتاه تر نیز شده اند تا پاسخگویی به آن راحت تر باشد. در این پرسشنامه وضعیت شرکت به شرح زیر بیان شده است: شما مدیر مالی شرکت سهامی عام تولیدی هستید. مخارج تعمیرات تجهیزات این شرکت که از نظر مبلغ بسیار سنگین هستند و ماهیت تکراری دارند تا بحال همیشه به عنوان هزینه ای عملیاتی در حساب های شرکت ثبت می شدند. رکود اقتصادی موجب کاهش قابل ملاحظه در سود شرکت به نسبت مبلغ پیش بینی شده گردیده و این نگرانی را بوجود آورده که عدم تحقق سود پیش بینی شده، موجب کاهش ارزش سهام شرکت شود و در نتیجه قیمت سهام آن کاهش یابد، این مسئله شرکت را در آینده دچار مشکلات زیادی خواهد نمود. در این سناریو، اگر مدیر مالی موردی را که همواره هزینه عملیاتی بوده به حساب دارایی برد، بیانگر اقدام به مدیریت سود است. روایی ترجمه آن توسط اساتید صاحب نظر تأیید گردیده است.

برای سنجش سبک های تصمیم گیری از پرسشنامه ۲۵ سوالی سبک های عمومی تصمیم گیری اسکات و بروس (۱۹۹۵) استفاده شد. این پرسشنامه دارای طیف لیکرت ۵ درجه ای (۱-۵) است و دارای ۵ مولفه (عقلانی، اجتنابی، آنی، وابسته و شهودی) است. برای سنجش ویژگی

در تبیین شخصیت و تصمیم گیری در مدیریت دولتی تأثیر گذار است.

دوبلین^۱ (۲۰۱۵). در پژوهشی ویژگی های شخصیتی متخصصان حسابداری در زمینه های مختلف مورد بررسی قرار داد. مطالعات قبلی در مورد ویژگی های شخصیتی حسابداران نشان داده است که چگونه حسابداری متخصصان در خصوصیات شخصیتی با سایر متخصصان تفاوت دارند. ثابت شده است حسابداران از نظر وجدان به طور قابل توجهی بالاتر و از نظر برونگرایی، عصبیت و باز بودن پایین تر هستند. این مطالعه به بررسی این ایده می پردازد متخصصان حسابداری در زمینه های مختلف ممکن است ویژگی های شخصیتی متفاوتی داشته باشند، به جای اینکه همه حسابداران یکسان باشند. برای این مطالعه، نمونه ای از ۷۶ حسابداری ارشد و رشته های غیر حسابداری انتخاب شد از شرکت کنندگان در این مطالعه خواسته شد اظهارات مختلفی را که مربوط به آن ها است ارزیابی کنند. نتایج نشان می دهد که اختلافاتی وجود دارد بین دو گروه، اما نتایج با فرضیه ها سازگار نبود

ریاز و باتون^۲ (۲۰۱۲) در پژوهشی به بررسی رابطه سبک های تصمیم گیری و ویژگی های شخصیتی پرداختند. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه بود. ابزار مورد استفاده شامل پرسشنامه سبک های تصمیم گیری عمومی اسکات و بروس (۱۹۹۵) و پرسشنامه شخصیتی *MMPI* بود. آن ها دریافتند تیپ های شخصیتی بین ۱۵/۴ تا ۲۸/۱ درصد از تغییرات حاصل به سبک های تصمیم گیری توسط ویژگی های شخصیتی تبیین می شود.

۳- فرضیه های پژوهش

با توجه به مبانی نظری و پیشینه مطرح شده، در این پژوهش فرضیه زیر مطرح و آزمون گردید:

بین سبک های تصمیم گیری (عقلانی، شهودی، اجتنابی، وابسته و آنی) و مدیریت سود سناریو مدیران مالی با در نظر گرفتن ویژگی های شخصیتی رابطه وجود دارد.

¹. Dublin, K.

². Riaz, M. N., Riaz, M. A., & Batool, N.

۵- بررسی پایایی مدل پژوهش

اولین آزمون بررسی پایایی مدل آزمون آلفای کرنباخ می باشد. این آزمون همبستگی درونی سوالات یک متغیر (خارج از مدل) را بررسی می کند. در جدول زیر نتایج آزمون آلفای کرنباخ، آزمون پایایی ترکیبی^۱ (CR) و ضریب AVE گزارش شده است.

های شخصیتی از پرسشنامه ۶۰ سوالی نئو استفاده شد. روایی و پایایی پرسشنامه در ایران مورد تایید است. در ایران فرم بلند پرسشنامه توسط گروسی، مهریار و طباطبایی (۱۳۸۰) اعتباریابی شد و نتایج شبیه نتایج به دست آمده در آزمون در کاستا (۱۹۹۲) نشان داد که همبستگی ۵ زیر مقیاس فرم کوتاه با فرم بلند از ۰/۷۷ تا ۰/۹۲ می باشد. همچنین همسانی درونی زیر مقیاس های آن در دامنه ۰/۶۸ تا ۰/۸۶ بر آورد شده است.

جدول ۱: مربوط به پایایی ترکیبی، اشتراکی و آلفای کرنباخ

متغیرها	پایایی ترکیبی	ضریب AVE	آلفای کرنباخ
سبک های	۰/۸۸۵	۰/۵۲۳	۰/۷۳۱
تصمیم	۰/۷۹۶	۰/۶۶۶	۰/۹۸۸
گیری	۰/۸۴۳	۰/۵۱۸	۰/۷۸۸
	۰/۹۰۹	۰/۶۷۰	۰/۸۷۸
	۰/۸۵۳	۰/۵۴۱	۰/۸۰۱
ویژگی های	۰/۸۷۶	۰/۵۹۰	۰/۷۳۰
شخصیتی			
انعطاف پذیری	۰/۷۷۳	۰/۵۵۲	۰/۷۶۶
سازگاری	۰/۷۰۸	۰/۵۲۰	۰/۷۴۸
وظیفه شناسی	۰/۹۰۸	۰/۵۷۴	۰/۷۵۱
روانرنجوری	۰/۸۷۹	۰/۵۹۲	۰/۷۰۸

افراد بی تفاوت به دلیل اینکه همه پرسشنامه ها مطلوب پاسخ داده شده بود، هیچ کدام از افراد نمونه از تحلیل آماری حذف نگردید. تکنیک دوم شناسایی خطاها می باشد. در این پژوهش ابتدا خانه های خالی شناسایی گردید و سپس مدیریت شد. همچنین برای همه متغیرها ضریب (VIF) کمتر از ۵ برآورد گردید که نتیجه می تواند بیانگر عدم هم خطی بین سوالات باشد.

۶-۱ آزمون نرمالیتیه

در آزمون آلفای کرنباخ نشان داده شد همه متغیرها میزان آلفای کرنباخ آنها بالاتر از ۰/۷ می باشد و این بیانگر پایا بودن مدل است. در بررسی حاصل از پایایی اشتراکی نشان داده شد و ضریب AVE بیشتر از ۰/۰۵ می باشد و پایایی ترکیبی بالاتر از ۰/۹ و آلفای کرنباخ بالاتر از ۰/۷ است. این نتیجه بیانگر بیانگر این است که متغیرهای مدل از پایایی قابل قبولی برخوردارند.

۶- یافته های پژوهش

از آنجا که معادلات ساختاری دارای چند پیش برآزش می باشد، ابتدا باید پیش فرض ها بررسی گردد. در تکنیک حذف

نرمال است چرا که سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ است اما سبک تصمیم گیری عقلانی، شهودی و وابسته و ویژگی شخصیتی سازگاری (توافق) از توزیع نرمال تبعیت نمی کند که در واقع یکی از دلایل استفاده از مدل ساختاری اسمارت پی ال اس عدم نرمال بودن برخی متغیرها بوده است.

جدول فوق مربوط به نرمال بودن مؤلفه های مربوط به ویژگی های شخصیتی و سبک های تصمیم گیری است، منطبق با نتایج استخراج شده سبک تصمیم گیری اجتنابی و آنی و ویژگی های شخصیتی برونگرایی، انعطاف پذیری، با وجدان بودن (وظیفه شناسی) و روان رنجوری دارای توزیع

جدول ۲: مربوط به آزمون نرمالیت

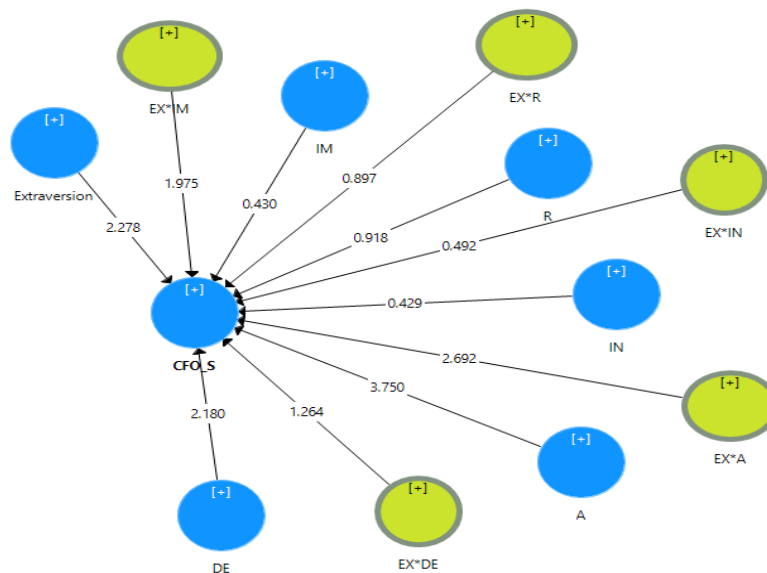
آزمون آماری	برونگرایی	انعطاف پذیری	سازگاری	با وجدان بودن	روان رنجوری
ضریب آزمون سطح معناداری	۰/۹۳۷	۱/۰۵	۱/۴۴	۱/۰۹	۰/۸۷۱
	۰/۳۴۴	۰/۲۱۵	۰/۰۳۱	۰/۱۸۲	۰/۴۳۴
نتیجه	نرمال	نرمال	عدم نرمال	نرمال	نرمال
آزمون آماری	عقلانی	شهودی	آنی	اجتنابی	وابسته
ضریب آزمون سطح معناداری	۱/۵۶	۱/۶۴	۱/۳۲	۱/۱۶	۱/۷۰
	۰/۰۱۵	۰/۰۰۹	۰/۰۶۰	۰/۱۳۳	۰/۰۰۶
نتیجه	عدم نرمال	عدم نرمال	نرمال	نرمال	عدم نرمال

گردید. در مدل زیر سبک های تصمیم گیری به عنوان متغیر مستقل، مدیریت سود سناریو به عنوان متغیر وابسته و ویژگی های شخصیتی به عنوان متغیر تعدیل گر با دو سطح سنجش (معناداری و ضریب استاندارد) نمایش داده شده است.

۶-۲ آزمون فرضیه ها

با توجه به برقرار بودن همه پیش فرض های مدل ساختاری *pls* به ترسیم مدل صورت گرفت و مدل مربوطه در دو حالت (تخمین ضرایب استاندارد و تخمین معناداری ضرایب) برآورد

- سبک های تصمیم گیری و مدیریت سود سناریو * ویژگی شخصیتی برونگرایی

نمودار (۴-۸) مدل اندازه گیری انعکاسی اولیه در حالت تخمین معناداری ضرایب

جدول ۳: آزمون فرض با متغیر وابسته مدیریت سود سناریو

شماره	متغیر وابسته: مدیریت سود سناریو	ضریب مسیر	T value	سطح معناداری	نتیجه
۱	برونگرایی < مدیریت سود سناریو	۰/۲۷۳	۲/۲۷۸	۰/۰۲۴	تأیید
۱-۱	عقلانی و مدیریت سود سناریو * برونگرایی	-۰/۰۸۷	۰/۸۹۷	۰/۳۷۱	رد
۲-۱	شهودی و مدیریت سود سناریو * برونگرایی	-۰/۰۶۸	۰/۴۹۲	۰/۶۲۳	رد
۳-۱	آنی و مدیریت سود سناریو * برونگرایی	-۰/۲۵۸	۱/۹۷۱	۰/۰۵۰	تأیید
۴-۱	اجتنابی و مدیریت سود سناریو * برونگرایی	-۰/۲۱۴	۲/۶۹۲	۰/۰۰۸	تأیید
۵-۱	وابسته و مدیریت سود سناریو * برونگرایی	۰/۱۷۲	۱/۲۶۴	۰/۲۰۸	رد

فرضیه (۱) پژوهش مبنی بر تأثیر برونگرایی بر مدیریت سود سناریو با ضریب مسیر ۰/۲۷۳ با توجه به اینکه مقدار *t value* خارج از بازه $\pm ۱/۹۶$ قرار دارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تأثیر معنادار شده است.

فرضیه (۱-۱) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری عقلایی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی برونگرایی با ضریب مسیر ۰/۰۸۷ با توجه به اینکه مقدار *t value* خارج از بازه $\pm ۱/۹۶$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر برونگرایی به عنوان تعدیلگر این رابطه رد می‌شود.

فرضیه (۲-۱) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری شهودی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی برونگرایی با ضریب مسیر ۰/۰۶۸ با توجه به اینکه مقدار *t value* خارج از بازه $\pm ۱/۹۶$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر برونگرایی به عنوان تعدیلگر این رابطه رد می‌شود.

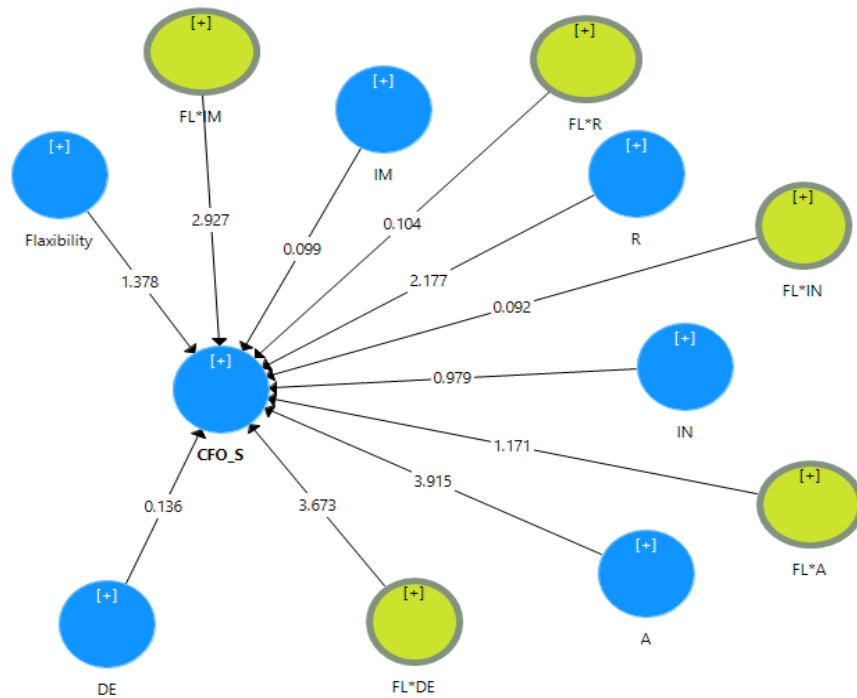
فرضیه (۳-۱) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری آنی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی برونگرایی با

ضریب مسیر ۰/۲۵۸- با توجه به اینکه مقدار *t value* خارج از بازه $\pm ۱/۹۶$ قرار دارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر برونگرایی به عنوان تعدیلگر این رابطه تأیید می‌شود.

فرضیه (۴-۱) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری اجتنابی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی برونگرایی با ضریب مسیر ۰/۲۱۴- با توجه به اینکه مقدار *t value* خارج از بازه $\pm ۱/۹۶$ قرار دارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر برونگرایی به عنوان تعدیلگر این رابطه تأیید می‌شود.

فرضیه (۵-۱) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری وابسته و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی برونگرایی با ضریب مسیر ۰/۱۷۲ با توجه به اینکه مقدار *t value* خارج از بازه $\pm ۱/۹۶$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر برونگرایی به عنوان تعدیلگر این رابطه رد می‌شود.

– سبک‌های تصمیم‌گیری و مدیریت سود سناریو * ویژگی شخصیتی انعطاف پذیری

نمودار (۴-۱۳) مدل اندازه‌گیری انعکاسی اولیه در حالت تخمین معناداری ضرایب

جدول ۴: آزمون فرض با متغیر وابسته مدیریت سود سناریو

شماره	متغیر وابسته: مدیریت سود سناریو	ضریب مسیر	T value	سطح معناداری	نتیجه
۲	انعطاف پذیری < مدیریت سود سناریو	۰/۱۲۳	۱/۳۷۸	۰/۱۷۰	رد
۱-۲	عقلانی و مدیریت سود سناریو * انعطاف پذیری	۰/۰۰۹	۰/۱۰۴	۰/۹۱۷	رد
۲-۲	شهودی و مدیریت سود سناریو * انعطاف پذیری	-۰/۰۰۷	۰/۰۹۶	۰/۹۲۴	رد
۳-۲	آنی و مدیریت سود سناریو * انعطاف پذیری	۰/۵۱۳	۲/۹۲۷	۰/۰۰۴	تأیید
۴-۲	اجتنابی و مدیریت سود سناریو * انعطاف پذیری	۰/۱۲۴	۱/۱۷۱	۰/۲۴۳	رد
۵-۲	وابسته و مدیریت سود سناریو * انعطاف پذیری	۰/۶۶۳	۳/۶۷۳	۰/۰۰۱	تأیید

اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر انعطاف پذیری به عنوان تعدیل‌گر این رابطه رد می‌شود.

فرضیه (۲-۲) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم‌گیری شهودی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی انعطاف‌پذیری با ضریب مسیر $-0/007$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر انعطاف‌پذیری به عنوان تعدیل‌گر این رابطه رد می‌شود.

فرضیه (۲) پژوهش مبنی بر تأثیر انعطاف‌پذیری بر مدیریت سود سناریو با ضریب مسیر $0/123$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تأثیر معنادار نشده است.

فرضیه (۱-۲) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم‌گیری عقلایی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی انعطاف‌پذیری با ضریب مسیر $0/009$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح

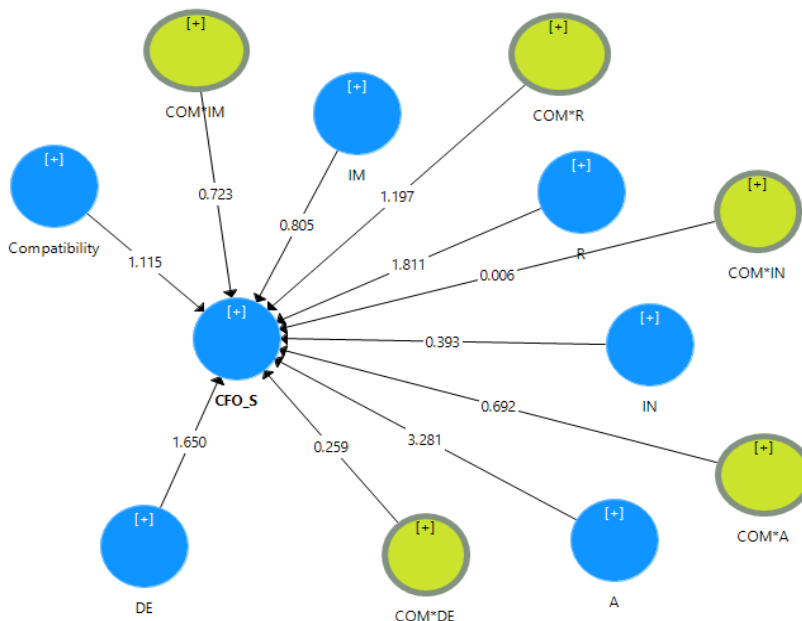
اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر انعطاف پذیری به عنوان تعدیل گر این رابطه رد می‌شود.

فرضیه ۲-۵) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری وابسته و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی انعطاف پذیری با ضریب مسیر ۰/۶۶۳ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار دارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر انعطاف پذیری به عنوان تعدیل گر این رابطه تأیید می‌شود.

فرضیه ۲-۳) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری آنی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی انعطاف پذیری با ضریب مسیر ۰/۵۱۳ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار دارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر انعطاف پذیری به عنوان تعدیل گر این رابطه تأیید می‌شود.

فرضیه ۲-۴) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری اجتنابی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی انعطاف پذیری با ضریب مسیر ۰/۱۲۴ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح

سبک‌های تصمیم گیری و مدیریت سود سناریو * ویژگی شخصیتی سازگاری

نمودار (۴-۱۹) مدل اندازه گیری انعکاسی اولیه در حالت تخمین معناداری ضرایب

جدول ۵: آزمون فرض با متغیر وابسته مدیریت سود سناریو

شماره	متغیر وابسته: مدیریت سود سناریو	ضریب مسیر	T value	سطح معناداری	نتیجه
۳	سازگاری < مدیریت سود سناریو	۰/۱۴۷	۱/۱۱۵	۰/۲۶۶	رد
۱-۳	عقلانی و مدیریت سود سناریو * سازگاری	۰/۱۰۹	۱/۱۹۷	۰/۲۳۳	رد
۲-۳	شهودی و مدیریت سود سناریو * سازگاری	-۰/۰۰۱	۰/۰۰۶	۰/۹۹۶	رد
۳-۳	آنی و مدیریت سود سناریو * سازگاری	۰/۱۳۰	۰/۷۶۰	۰/۴۴۸	رد
۴-۳	اجتنابی و مدیریت سود سناریو * سازگاری	-۰/۰۷۷	۰/۶۹۲	۰/۴۹۰	رد
۵-۳	وابسته و مدیریت سود سناریو * سازگاری	۰/۰۴۴	۰/۲۵۹	۰/۷۹۶	رد

ضریب مسیر ۰/۱۳۰ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر سازگاری به عنوان تعدیل گر این رابطه رد می‌شود.

فرضیه ۳-۴) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری اجتنابی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی سازگاری با ضریب مسیر $-0/077$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر سازگاری به عنوان تعدیل گر این رابطه رد می‌شود.

فرضیه ۳-۵) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری وابسته و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی سازگاری با ضریب مسیر $0/044$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر سازگاری به عنوان تعدیل گر این رابطه رد می‌شود.

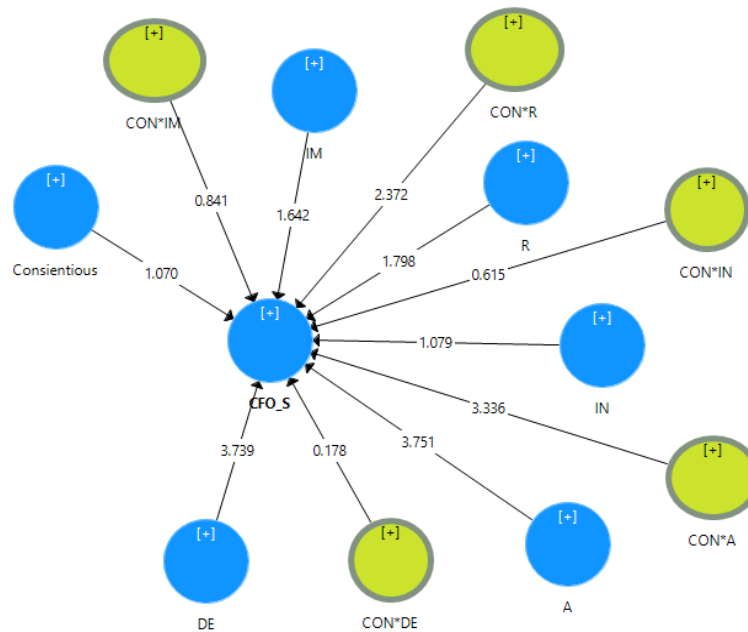
فرضیه ۳) پژوهش مبنی بر تأثیر سازگاری بر مدیریت سود سناریو با ضریب مسیر $0/147$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تأثیر معنادار نشده است.

فرضیه ۳-۱) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری عقلایی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی سازگاری با ضریب مسیر $0/109$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر سازگاری به عنوان تعدیل گر این رابطه رد می‌شود.

فرضیه ۳-۲) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری شهودی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی سازگاری با ضریب مسیر $-0/001$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر سازگاری به عنوان تعدیل گر این رابطه رد می‌شود.

فرضیه ۳-۳) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری آنی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی سازگاری با

- سبک‌های تصمیم گیری و مدیریت سود سناریو * ویژگی شخصیتی وظیفه شناسی

نمودار (۴-۲۵) مدل اندازه گیری انعکاسی اولیه در حالت تخمین معناداری ضرایب

جدول ۶: آزمون فرض با متغیر وابسته مدیریت سود سناریو

شماره	متغیر وابسته: مدیریت سود سناریو	ضریب مسیر	T value	سطح معناداری	نتیجه
۴	وظیفه شناسی < مدیریت سود سناریو	۰/۱۲۱	۱/۰۷۰	۰/۲۸۶	رد
۱-۴	عقلانی و مدیریت سود سناریو * وظیفه شناسی	۰/۲۳۶	۲/۳۷۲	۰/۰۱۹	تأیید
۲-۴	شهودی و مدیریت سود سناریو * وظیفه شناسی	-۰/۰۸۵	۰/۶۱۵	۰/۵۳۹	رد
۳-۴	آنی و مدیریت سود سناریو * وظیفه شناسی	۰/۱۱۹	۰/۸۴۱	۰/۴۰۱	رد
۴-۴	اجتنابی و مدیریت سود سناریو * وظیفه شناسی	-۰/۲۷۶	۳/۳۳۶	۰/۰۰۱	تأیید
۵-۴	وابسته و مدیریت سود سناریو * وظیفه شناسی	۰/۰۳۲	۰/۱۷۸	۰/۸۵۹	رد

با ضریب مسیر ۰/۱۱۹ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر وظیفه شناسی به عنوان تعدیل گر این رابطه رد می‌شود.

فرضیه ۴-۴) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری اجتنابی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی وظیفه شناسی با ضریب مسیر -۰/۲۷۶ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار دارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر وظیفه شناسی به عنوان تعدیل گر این رابطه تأیید می‌شود.

فرضیه ۵-۴) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری وابسته و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی وظیفه شناسی با ضریب مسیر ۰/۰۳۲ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر وظیفه شناسی به عنوان تعدیل گر این رابطه رد می‌شود.

فرضیه ۴) پژوهش مبنی بر تأثیر وظیفه شناسی بر مدیریت سود سناریو با ضریب مسیر ۰/۱۲۱ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تأثیر معنادار نشده است.

فرضیه ۱-۴) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری عقلایی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی وظیفه شناسی با ضریب مسیر ۰/۲۳۶ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار دارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر وظیفه شناسی به عنوان تعدیل گر این رابطه تأیید می‌شود.

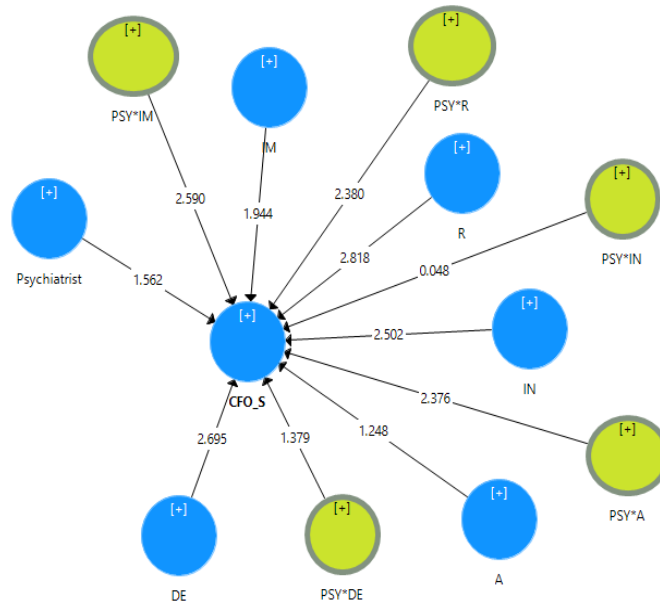
فرضیه ۲-۴) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری شهودی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی وظیفه شناسی با ضریب مسیر -۰/۰۸۵ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر وظیفه شناسی به عنوان تعدیل گر این رابطه رد می‌شود.

فرضیه ۳-۴) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری آنی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی وظیفه شناسی

جدول ۷: آزمون فرض با متغیر وابسته مدیریت سود سناریو

شماره	متغیر وابسته: مدیریت سود سناریو	ضریب مسیر	T value	سطح معناداری	نتیجه
۵	روانجوری < مدیریت سود سناریو	۰/۲۱۵	۱/۵۶۲	۰/۱۲۰	رد
۱-۵	عقلانی و مدیریت سود سناریو * روانجوری	-۰/۲۳۴	۲/۳۸۰	۰/۰۱۸	تأیید
۲-۵	شهودی و مدیریت سود سناریو * روانجوری	-۰/۰۰۸	۰/۰۴۸	۰/۹۶۲	رد
۳-۵	آنی و مدیریت سود سناریو * روانجوری	-۰/۴۴۱	۲/۵۹۰	۰/۰۱۰	تأیید
۴-۵	اجتنابی و مدیریت سود سناریو * روانجوری	۰/۱۷۰	۲/۳۷۶	۰/۰۱۸	تأیید
۵-۵	وابسته و مدیریت سود سناریو * روانجوری	۰/۲۱۲	۱/۳۷۹	۰/۱۷۰	رد

- سبک های تصمیم گیری و مدیریت سود سناریو * ویژگی شخصیتی روانرنجوری

نمودار (۴-۳۱) مدل اندازه گیری انعکاسی اولیه در حالت تخمین معناداری ضرایب

ضریب مسیر $0/441-$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار دارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر روانرنجوری به عنوان تعدیل گر این رابطه تأیید می شود.

فرضیه (۴-۵) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری اجتنابی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی روانرنجوری با ضریب مسیر $0/170+$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار دارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر روانرنجوری به عنوان تعدیل گر این رابطه تأیید می شود.

فرضیه (۵-۵) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری وابسته و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی روانرنجوری با ضریب مسیر $0/212+$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر روانرنجوری به عنوان تعدیل گر این رابطه رد می شود.

فرضیه (۵) پژوهش مبنی بر تأثیر روانرنجوری بر مدیریت سود سناریو با ضریب مسیر $0/215+$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تأثیر معنادار نشده است.

فرضیه (۱-۵) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری عقلایی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی روانرنجوری با ضریب مسیر $0/234-$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار دارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر روانرنجوری به عنوان تعدیل گر این رابطه تأیید می شود.

فرضیه (۲-۵) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری شهودی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی روانرنجوری با ضریب مسیر $0/08-$ با توجه به اینکه مقدار t value خارج از بازه $\pm 1/96$ قرار ندارد بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر روانرنجوری به عنوان تعدیل گر این رابطه رد می شود.

فرضیه (۳-۵) پژوهش مبنی بر تأثیر سبک تصمیم گیری آنی و مدیریت سود سناریو با توجه به ویژگی روانرنجوری با

جدول ۸: آزمون ضریب تعیین (R2)

متغیرها	ضریب تعیین	ضریب تعدیل شده
مدیریت سود با سبک های تصمیم گیری*برونگرایی	۰/۴۵۷	۰/۴۰۲
مدیریت سود با سبک های تصمیم گیری*انعطاف پذیری	۰/۵۱۴	۰/۴۶۴
مدیریت سود با سبک های تصمیم گیری*سازگاری	۰/۴۲۲	۰/۴۱۸
مدیریت سود با سبک های تصمیم گیری*وظیفه شناسی	۰/۴۶۸	۰/۴۱۳
مدیریت سود با سبک های تصمیم گیری*روانرنجوری	۰/۴۶۸	۰/۴۱۳

های تصمیم گیری آنی و اجتنابی با مدیریت سود سناریو تاجر گذار بوده است اما با سبک عقلانی، شهودی و وابسته رابطه نداشته است. در واقع مدیرانی که شیوه آنی و اجتنابی برای تصمیم گیری اتخاذ می کنند بیشتر احتمال دارد مرتکب مدیریت سود سناریو شوند، این ویژگی شخصیتی اثر تعاملی قوی بر رابطه بین سبک تصمیم گیری و مدیریت سود مدیران دارد. از پژوهش های که در این حیطه انجام شده است می توان به مطالعه والر و همکاران (۲۰۱۸) اشاره داشت. انعطاف پذیری در رابطه بین سبک های تصمیم گیری آنی و وابسته با مدیریت سود سناریو تاجر گذار بوده است اما با سبک عقلانی، شهودی و اجتنابی رابطه نداشته است. همچنین نتایج حاصل از ضریب تعیین رگرسیون بیانگر این نکته بود که ویژگی های شخصیتی اثر تعاملی قوی بر رابطه بین سبک تصمیم گیری و مدیریت سود سناریو در مدیران دارد. و بالاترین ضریب تبیین (۵۱/۴ درصد) در تعامل مربوط به ویژگی شخصیتی انعطاف پذیری مدیران مالی بوده است. با توجه به نتایج بدست آمده اینگونه استنباط می شود که انعطاف پذیری در حسابداری به این حرفه اجازه می دهد که فرآوری هایی داشته باشد. انحرافات چون مدیریت سود، هنگامی رخ می دهد که افراد از این انعطاف پذیری سوء استفاده می نمایند و از این انحرافات برای پوشش نوسان های مالی واقعی استفاده می شود. این مهم، باعث می شود نتایج واقعی عملکرد مدیریت آشکار نشود. این عبارت، براین دلالت دارد که در چارچوب اصول پذیرفته شده حسابداری، اگر تصمیمات حسابداری برای دگرگون سازی یا پنهان نمودن عملکرد اقتصادی واقعی

منطبق با نتایج استخراج شده ۴۵/۷ درصد از تغییرات مربوط به مدیریت سود سناریو توسط تعامل سبک های تصمیم گیری با ویژگی شخصیتی برونگرایی تبیین می شود، ۵۱/۴ درصد توسط تعامل سبک های تصمیم گیری با ویژگی شخصیتی انعطاف پذیری، ۴۲/۲ درصد توسط تعامل سبک های تصمیم گیری با ویژگی شخصیتی سازگاری، ۴۶/۸ درصد توسط تعامل سبک های تصمیم گیری با ویژگی شخصیتی وظیفه شناسی، ۴۶/۸ درصد توسط تعامل سبک های تصمیم گیری با ویژگی شخصیتی روانرنجوری تبیین می شود که این میزان تبیین به توجه به دیدگاه چن (۱۹۹۸) به میزان قوی ارزیابی می شود. در واقع می توان گفت ویژگی های شخصیتی اثر تعاملی قوی بر رابطه بین سبک تصمیم گیری و مدیریت سود سناریو در مدیران دارد. همانطور که مشاهده می شود بالاترین ضریب تبیین در تعامل مربوط به ویژگی شخصیتی انعطاف پذیری مدیران مالی است.

۷- نتیجه گیری و پیشنهادها

نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها نشان داد رابطه بین ویژگی شخصیتی برونگرایی با مدیریت سود سناریو معنادار است اما انعطاف پذیری، وظیفه شناسی، روانرنجوری و سازگاری با مدیریت سود سناریو رابطه نداشته است. اما زمانی که ویژگی های شخصیتی به عنوان تعدیل گر وارد معادله رگرسیون شدند، برخی از آنها بر رابطه بین متغیر وابسته (مدیریت سود سناریو) و متغیر مستقل (سبک های تصمیم گیری) تاثیر داشته است، به عنوان مثال برونگرایی در رابطه بین سبک

اشاره داشت. در این مطالعه نشان داده شد بین همه سبک‌های تصمیم‌گیری و گزارشگری مالی متقابلانه رابطه معنی‌دار وجود دارد. در پژوهش اسدی و کرمی (۱۳۹۸) یافته‌ها بیانگر تأثیر ویژگی‌های شخصیتی بر مدیریت سود بوده است. پژوهش کریمی و رهنما رودپشتی (۱۳۹۳) بیانگر تأثیر تورش‌های رفتاری (خوش‌بینی، ماکیاولیسم و ...) بر مدیریت سود بوده است. منطبق با نتایج استخراج شده سبک تصمیم‌گیری آنی و اجتنابی بیشترین رابطه را با مدیریت سود دارند در این خصوص به مدیران توصیه می‌شود در زمان تصمیم‌گیری از تیم تصمیم‌گیرنده استفاده کنند و به تنهایی برای انجام وظایف مهم تصمیم گرفته نشود. با توجه به نتایج بدست آمده از این مطالعه توصیه می‌شود مدیران مالی و حسابداری در زمان‌گزینه‌ش از آن‌ها آزمون‌های سلامت روان گرفته شود و چنانچه افراد از نظر شخصیتی و روانی در مخاطره هستند در انتخاب این افراد به عنوان مدیر تأمل کنند. همچنین با توجه به تأثیر ویژگی‌های شخصیتی مدیران بر مدیریت سود توصیه می‌شود دوره‌های آموزشی ضمن خدمت برای مدیران تدارک داده شود تا آن‌ها با ویژگی‌های شخصیتی خود بیشتر آشنا شوند و تصمیمات عجولانه و اشتباه اتخاذ نکنند. کنترل متغیرهای اقتصادی مؤثر در نحوه مدیریت سود نظیر شاخص تورم و ارز و در نظر گرفتن بحران‌های اقتصادی جامعه و سپس بررسی اثر متغیر تعدیل‌گر نظیر متغیرهای روانشناختی توصیه می‌شود. از آنجا که تصمیم‌گیری پدیده‌ای است مبتنی بر رفتار و شخصیت، خلق و عاطفه در افراد، در این خصوص توصیه می‌شود پژوهشگران آتی، سایر عواملی که می‌تواند بر تصمیم‌گیری افراد اثر گذار باشد شناسایی کنند و سپس رابطه آن‌ها با مدیریت سود بررسی نمایند.

فهرست منابع:

* اسدی، نجمه؛ کرمی، غلام‌رضا (۱۴۳۹۹). الگوی رفتاری مدیریت سود مبتنی بر دانش ضمنی و تجربه مدیران،

شرکت مورد استفاده قرار گیرد، می‌تواند مدیریت سود تلقی شود. از جمله پژوهش‌های همسو می‌توان به پژوهش خواجه‌وی و همکاران (۱۳۹۰) اشاره داشت. سازگاری به عنوان متغیر تعدیل‌گر اثر گذار نبوده است اما وظیفه‌شناسی با در رابطه بین سبک‌های تصمیم‌گیری عقلانی و اجتنابی با مدیریت سود سناریو تأثیر گذار بوده است اما با سبک وابسته، شهودی و آنی رابطه نداشته است. نتایج ضریب تعیین رگرسیون نیز نشان داد ۴۶/۸ درصد از تغییرات مربوط به مدیریت سود سناریو توسط تعامل سبک‌های تصمیم‌گیری با ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی است. از پژوهش‌های هم‌سو می‌توان به مطالعه شفاعت، کاشانی پور، غلامی جمکرانی و جهانگیر نیا (۱۳۹۷) اشاره داشت. در این مطالعه نشان داده شد تیپ شخصیتی مدیران بر مدیریت سود تأثیر مثبت و معنادار دارد و همچنین این متغیر در تعامل با متغیر مدیریت سود بر افشای مسئولیت‌های اجتماعی شرکت تأثیر مثبت و معنادار دارد. روان‌نجوری با در رابطه بین سبک‌های تصمیم‌گیری عقلانی، آنی و اجتنابی با مدیریت سود سناریو تأثیر گذار بوده است اما با سبک وابسته، شهودی رابطه نداشته است. از پژوهش‌های که تا حدودی هم‌راستا با نتایج بدست آمده می‌توان به مطالعه رفاهی بخش؛ بنی‌مهد؛ خریدار و اوشک‌سرائی (۱۳۹۷) اشاره داشت. نتایج این مطالعات بیانگر رابطه معنادار بین عاطفه مثبت با مدیریت سود کارا و عاطفه منفی با مدیریت سود فرصت طلبانه وجود دارد. در واقع عواطف و احساسات مثبت به تصمیم‌گیری‌های مالی مثبت و در راستای افزایش ثروت سهامداران و بر عکس عواطف و احساسات منفی به تصمیم‌گیری‌های مالی منفی و ناکارآمد و در راستای منافع شخصی مدیریت منجر می‌شود. و از آنجا که افراد دارای ویژگی شخصیتی روان‌نجوری عواطف و احساسات منفی دارند طبیعتاً تصمیم‌گیری آن‌ها منجر به رفتارهای فرصت طلبانه می‌شود نه کارا. از دیگر پژوهش‌های هم‌راستا می‌توان به پژوهشی از هاشمی و پور زمانی (۱۳۹۹)

به مدیریت سود، پایان نامه دکترای تخصصی رشته حسابداری، واحد علوم و تحقیقات تهران.

* هاشمی بهرمان مریم، پورزمانی زهرا (۱۳۹۹). تأثیر سبک های تصمیم گیری بر گزارشگری مالی متقلبانه (رویکرد مدل یابی ساختاری)، فصلنامه پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۱۲، شماره ۴۷، ص ۷۷-۹۱.

- * Alizadeh, R., Soltanisehat, L., Lund, P. D., & Zamanisabzi, H. (2020). *Improving renewable energy policy planning and decision-making through a hybrid MCDM method. Energy Policy, 137, 111174.*
- * Davidson, R. A., & Etherington, L. D. (1995). *Personalities of accounting students and public accountants: Implications for accounting educators and the profession. Journal of Accounting Education, 13(4), 425-444.*
- * Demirkan, I., Demirkan, S., & Kiessling, T. S. (2020). *Strategic decision making of top management: Earnings management and corporate acquisitions. IEEE Transactions on Engineering Management.*
- * Dewberry, C., Juanchich, M., & Narendran, S. (2013). *Decision-making competence in everyday life: The roles of general cognitive styles, decision-making styles and personality. Personality and Individual Differences, 55(7), 783-788.*
- * Doublin, K. (2015). *Personality traits of accounting professionals in different practice areas (Doctoral dissertation, Appalachian State University).*
- * Filiz, E., & Battaglio Jr, R. P. (2017). *Personality and decision-making in public administration: the five-factor model in cultural perspective. International Review of Administrative Sciences, 83(1_suppl), 3-22.*
- * Fulop, Janos, David, Roth, Schweik, Charles, (2006), "What is Mean Decision", *Making in the Content of Eco-Informatics*, www.google.com, p 204.
- * Gambetti, E., & Giusberti, F. (2019). *Personality, decision-making styles and investments. Journal of Behavioral and Experimental Economics, 80, 14-24.*
- * Gati, I., Levin, N., & Landman-Tal, S. (2019). *Decision-making models and career guidance. In International handbook of career guidance (pp. 115-145). Springer, Cham.*
- * Норов, А. С. (2020). *Psychological aspects of managerial decision making. Молодой ученый, (44), 45-48.*

فصلنامه علمی و پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، شماره ۹، شماره ۳۶، ص ۸۷-۹۵.

* پوریوسف، اعظم و مسیح آبادی، ابوالقاسم (۱۳۸۷). نقش تفاوت های فردی بر تصمیم گیری های حسابداری و حسابرسی. فصلنامه تحلیلی اطلاع رسانی پژوهشی سازمان حسابرسی، شماره ۲۳.

* خواجهی، شکرالله؛ بایزیدی، انور؛ جبارزاده کنگلویی، سعید (۱۳۹۰). بررسی رابطه ی بین مدیریت سود و مسئولیت پذیری اجتماعی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

* رایبیز، استیفن، پی (۱۳۸۵). «رفتار سازمانی، مفاهیم، نظریه ها و کاربردها»، ترجمه علی پارسائیان، محمد اعرابی، تهران، دفتر پژوهش های فرهنگی، چاپ هشتم، صص ۲۲۰-۲۲۲.

* رفاهی بخش سمانه؛ بنی مهد بهمن؛ خریدار سینا، اوشک سرائی مریم. (۱۳۹۷). عواطف فردی و رفتار مدیریت سود (آزمونی مبتنی بر نظریه روانشناسی مثبت گرا)، دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، سال سوم، شماره ششم، صفحه ۲۵۴-۲۴۱.

* شفاعت، احمد رضا، کاشانی پور، محمد، جمکرانی، محمد رضا، جهانگیرنیا، حسین (۱۴۰۰). تأثیر متغیر تیپ شخصیتی مدیران بر مدیریت سود و نقش تعدیلی آن در رابطه بین مدیریت سود با افشای مسئولیت های اجتماعی شرکت، دو فصلنامه علمی حسابداری ارزشی و رفتاری، دوره ۶، شماره ۱۲.

* کریمی، کیانا و رهنما رودپشتی، فریدون (۱۳۹۳) پژوهشی با عنوان تورش های رفتاری و انگیزه های مدیریت سود، فصلنامه علمی و پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۴، شماره ۱۴، ص ۱۵-۳۲.

* گروسی فرشی. (۱۳۸۰). رویکردی نوین در ارزیابی شخصیت (کاربرد تحلیل عاملی در مطالعات شخصیت). چاپ اول. تبریز: نشر دانیال و جامعه پژوه.

* منصور زارع، مینو (۱۳۹۶). نقش ویژگی های فردی هوش هیجانی، خودشیفتگی، و عدم درگیری اخلاق در تمایل

- Making Styles. Journal of Behavioural Sciences, 22(2).*
- * Schuldt, J. P., Chabris, C. F., Woolley, A. W., & Hackman, J. R. (2017). Confidence in dyadic decision making: The role of individual differences. *Journal of Behavioral Decision Making, 30(2)*, 168-180.
  - * Scott, S. G., & Bruce, R. A. (1995). "Decision-making style: The development and assessment of a new measure". *Educational and Psychological Measurement, 55(5)*, 818-831.
  - * Singh, Romila & Greenhous, Jeffry H., (2004), "The Relation Between Career Decision-Making Strategies and Person-Job Fit: A Study of Job Changers", *Journal of Vocational Behavior (64)*, p202, Available online at www.sciencedirect.com.
  - * Talukdar, T., Román, F. J., Operskalski, J. T., Zwilling, C. E., & Barbey, A. K. (2018). Individual differences in decision making competence revealed by multivariate f MRI. *Human brain mapping, 39(6)*, 2664-2672.
  - * Tyburski, E. (2017). Psychological determinants of decision making. In *Neuroeconomic and behavioral aspects of decision making (pp. 19-34)*. Springer, Cham.
  - * Walmsley, P. T., & Sackett, P. R. (2013). Factors affecting potential personality retest improvement after initial failure. *Human Performance, 26(5)*, 390-408.
  - * Weller, J., Ceschi, A., Hirsch, L., Sartori, R., & Costantini, A. (2018). Accounting for individual differences in decision-making competence: Personality and gender differences. *Frontiers in psychology, 2258*.
  - * Yalch, M. M., Rickman, S. R., Good, E. W., & Levendosky, A. A. (2020). Influence of personality traits on college women's appraisals of intimate partner violence. *Journal of Trauma & Dissociation, 21(5)*, 574-584.
  - * Li, S., Nwaeze, E., & Yin, J. (2016). Earnings management in the electric utility industry: profit incentives. *Review of Quantitative Finance and Accounting, 46(3)*, 633-660.
  - * Libby, T., Proell, C. A., & Smith, S. D. (2019). Difficult cost goals and conflicting honesty incentives: The influence of decision responsibility. *Journal of Management Accounting Research, 31(3)*, 185-200.
  - * McCrae, R. R., & Costa Jr, P. T. (1991). The NEO Personality Inventory: Using the five-factor model in counseling. *Journal of Counseling & Development, 69(4)*, 367-372.
  - * Mizrak, E., Bouffard, N. R., Libby, L. A., Boorman, E. D., & Ranganath, C. (2021). The hippocampus and orbitofrontal cortex jointly represent task structure during memory-guided decision making. *Cell reports, 37(9)*, 110065.
  - * Nazarov, A. S. (2021). Psychological foundations of managerial decision-making. *Молодой ученый, (3)*, 46-48.
  - * Oliveira, Arnaldo, (2007), "A Discussion Of Rational And Psychological Decision Making Theories And Models: The Search For a Cultural-Ethical Decision Making Model", *Electronic Journal of Business Ethics and Organization Studies, Vol 12, No 2*, pp 12-13.
  - * Parker, A. M., De Bruin, W. B., & Fischhoff, B. (2007). Maximizers versus satisficers: Decision-making styles, competence, and outcomes. *Judgment and Decision making, 2(6)*, 342.
  - * Patton, John R., (2003), "Intuition in Decisions", *Journal of Management Decision, p989*, The current issue and full text archive of this journal is available at www.emeraldinsight.com/0025-1747.htm.
  - * Riaz, M. N., Riaz, M. A., & Batool, N. (2012). Personality Types as Predictors of Decision

Journal of Management Accounting
Vol. 15, No.55, Winter 2022

Presenting a model of the effect of decision-making styles on scenario-based profit management by considering five neo personality factors in financial managers

*Manouchehr Aravand*¹

Zohreh Hajiha *²

*Hamidreza Kordluei*³

*Mohammadhamed*⁴

*Tahereh Mahmoudiyandastnaei*⁵

Abstract

In the accounting literature, the decision-making approach as a dominant theory in accounting explains the theory of the company. The aim of this study was to provide a model of the effect of decision-making styles on scenario-based profit management by considering five personality factors in financial managers. Descriptive research method is correlation. Decision-making styles are independent variables and profit management is the dependent variable, and the five personality factors of Neo are the moderating variables. The statistical population includes all the financial managers of the member companies of the Tehran Stock Exchange in 1400. The total number of companies is 540 companies, and finally 120 companies were selected as a sample after screening (systematic exclusion). In order to measure the profit management based on the study of Klikman and Henning (2000), a scenario was first designed and then the scores extracted from the scenario were considered as the score of profit management. The tools used include Scott and Bruce's general decision-making styles questionnaire and Neo's five-factor questionnaire. Structural model with Smartpls software was used to analyze the results. The results showed that 45.7% of the changes related to scenario benefit management by decision-making styles interacted with extraversion personality trait, 51.4% interacted with flexibility trait, 42.2% interacted with adaptability trait, 6.6 46% is explained by the interaction with the characteristic of conscientiousness and 46.8% by the interaction with the personality characteristic of neuroticism. And due to the importance of personality traits in the decision-making process of managers, the implementation of personality tests during the selection of managers can be one of the most essential parts of recruitment and selection of human resources.

Keywords: *scenario-based profit management, decision-making styles, five neo personality factors, financial managers.*

¹ PhD Student in Accounting, Kish International Branch, Islamic Azad University, Kish, Iran.

² Department of Accounting, Tehran East Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author, zhajiha@qdiau.ac.ir)

³ Department of Accounting and Finance, Islamic Azad University, Eslamshahr, Iran.

⁴ Department of Accounting, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran

⁵ Department of Psychology, Behshahr Branch, Islamic Azad University, Behshahr, Iran.